

Cuprins

Prefață	7
Abrevieri.....	11
Capitolul I. Sistemul jurisdicțiilor internaționale în dreptul internațional public	15
<i>Secțiunea 1.1. Istoria și teoria dreptului internațional public din perspectiva instanțelor internaționale</i>	15
<i>Secțiunea 1.2. Distincția între jurisdicțiile internaționale publice și jurisdicțiile internaționale private</i>	25
<i>Secțiunea 1.3. Caracteristicile și clasificarea instanțelor internaționale</i>	28
Capitolul II. Calificarea diferendului și a situației în dreptul internațional public ...	30
<i>Secțiunea 2.1. Conceptul de diferend și justițiabilitatea acestuia</i>	30
<i>Secțiunea 2.2. Distincția între situație și diferend în dreptul internațional public</i>	31
2.2.1. Diferende juridice și diferende politice.....	33
2.2.2. Relația dintre Curtea Internațională de Justiție și Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite în ceea ce privește acțiunile în fața acesteia și acțiunile paralele ale Consiliului de Securitate	36
Capitolul III. Elemente de comparație din perspectiva constituirii între arbitraj și reglementarea judiciară a diferendelor internaționale, ca mijloace jurisdicționale de soluționare a diferendelor internaționale	40
<i>Secțiunea 3.1. Reguli aplicabile arbitrajului internațional</i>	40
3.1.1. Înființarea și compunerea tribunalului arbitral	44
3.1.1.1. Tribunalul arbitral cu arbitru unic	44
3.1.1.2. Comisii paritare mixte	45
3.1.1.3. Tribunale arbitrale cu număr impar de arbitri.....	46
3.1.1.4. Tribunale arbitrale mixte (TAM)	47
3.1.2. Instituționalizarea arbitrajului internațional	48
3.1.2.1. Curtea Permanentă de Arbitraj (CPA)	49
3.1.2.2. Centrul Internațional pentru Reglementarea Diferendelor privind Investițiile (CIRDI)	51
3.1.2.3. Curtea de Conciliere și Arbitraj a Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (CCA OSCE)	53
3.1.2.4. Mecanismele jurisdicționale de soluționare a diferendelor din cadrul NAFTA (Acordul Nord-Atlantic de Liber Schimb)	54
<i>Secțiunea 3.2. Constituirea Curții Permanente de Justiție Internațională (CPJI) și a Curții Internaționale de Justiție (CIJ)</i>	55
3.2.1. Considerații introductive	55
3.2.2. Caracteristici specifice CPJI și CIJ din punct de vedere al organizării și funcționării	57

3.2.2.1. <i>Judecătorii CPJI și CIJ</i>	59
3.2.2.2. <i>Camerele CPJI și CIJ</i>	64
3.2.2.3. <i>Grefa CIJ</i>	67
Secțiunea 3.3. <i>Jurisdicția internațională penală</i>	67
3.3.1. <i>Preliminarii</i>	67
3.3.2. <i>Crearea Tribunalelor penale internaționale ad-hoc</i>	69
3.3.2.1. <i>Constituirea Tribunalelor de la Nürnberg și Tokio</i>	70
3.3.2.2. <i>Noțiuni generale privind clasificarea tribunalelor penale internaționale ad-hoc</i>	70
3.3.2.3. <i>Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Iugoslavie (TPII) și Tribunalul Penal Internațional pentru Ruanda (TPIR)</i>	72
3.3.2.4. <i>Tribunalele penale internaționale ad-hoc de generația a doua: Curtea Specială pentru Sierra Leone (CSSL), Camerele Extraordnare pentru Judecarea Crimelor Comise în perioada Kampuchiei Democratice (Tribunalul Special pentru Cambodgia – TSC) și curțile penale speciale cu participarea internațională: Instanțele penale speciale pentru Timorul de Est, Tribunalul Special Irakian (TSI) și Tribunalul Special pentru Liban (TSL)</i>	75
3.3.2.4.1. <i>Curtea Specială pentru Sierra Leone (CSSL)</i>	75
3.3.2.4.2. <i>Camerele Extraordnare pentru Judecarea Crimelor Comise în perioada Kampuchiei Democratice (Tribunalul Special pentru Cambodgia – TSC)</i>	78
3.3.2.4.3. <i>Instanțele penale speciale pentru Timorul de Est</i>	80
3.3.2.4.4. <i>Tribunalul Special Irakian (TSI)</i>	82
3.3.2.4.5. <i>Tribunalul Special pentru Liban (TSL)</i>	83
3.3.3. <i>Curtea Penală Internațională (CPI) – elemente de context istoric</i>	88
3.3.3.1. <i>Aspecte instituționale interne ale CPI</i>	90
3.3.3.2. <i>Aspecte instituționale externe: Curtea Penală Internațională și Consiliul de Securitate al ONU</i>	95
3.3.3.3. <i>Conferința de Revizuire a Statutului de la Roma al CPI</i>	97
Secțiunea 3.4. <i>Un sistem de drept pentru soluționarea diferendelor privind dreptul mării – înființarea Tribunalului Internațional pentru Dreptul Mării (TIDM)</i>	100
3.4.1. <i>Aspecte introductive</i>	100
3.4.2. <i>Crearea TIDM ca instituție permanentă specializată pentru soluționarea diferendelor privind dreptul mării</i>	102
3.4.3. <i>Organizarea TIDM</i>	104
3.4.3.1. <i>Judecătorii</i>	105
3.4.3.2. <i>Camerele TIDM</i>	107
3.4.3.3. <i>Grefa TIDM</i>	108
Secțiunea 3.5. <i>Instituirea Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), a Tribunalului Uniunii Europene (TUE) și a Tribunalului Funcției Publice al Uniunii Europene (TFP)</i>	109
3.5.1. <i>Considerații introductive – organele jurisdicționale europene</i>	109
3.5.2. <i>Curtea de Justiție de la Luxemburg</i>	111
3.5.2.1. <i>Componenta Curții de Justiție</i>	112

3.5.2.2. <i>Organizarea Curții de Justiție</i>	114
3.5.3. <i>Tribunalul Uniunii Europene</i>	116
3.5.3.1. <i>Necesitatea constituirii Tribunalului de Primă Instanță</i>	116
3.5.3.2. <i>Organizarea Tribunalului Uniunii Europene</i>	116
3.5.4. <i>Tribunalul Funcției Publice al Uniunii Europene</i>	118
3.5.4.1. <i>Înființarea unei jurisdicții specifice pentru contenciosul funcției publice</i>	118
3.5.4.2. <i>Componența Tribunalului Funcției Publice</i>	119
Secțiunea 3.6. Mecanismul de protecție al drepturilor omului – constituirea Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO)	121
3.6.1. <i>Dreptul fundamental între definiție și efecte juridice</i>	121
3.6.2. <i>Sistemul de protecție și control al respectării drepturilor omului – înființarea Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO)</i>	122
3.6.3. <i>Reforma introdusă de Protocolul nr. 11 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale din 4 noiembrie 1950</i>	123
3.6.4. <i>Evoluția mecanismului de control de la Strasbourg prin adoptarea Protocolului nr. 14 la Convenție</i>	125
3.6.5. <i>Componența și organizarea CEDO</i>	128
3.6.5.1. <i>Judecătorii</i>	128
3.6.5.2. <i>Secții, Comitete și Camere ale CEDO</i>	130
3.6.5.3. <i>Grefa CEDO</i>	132
3.6.6. <i>Agentul guvernamental pentru CEDO</i>	133
Capitolul IV. Concurența competențelor internaționale și fenomenul de <i>forum shopping</i> în sistemul jurisdicțiilor internaționale	135
<i>Secțiunea 4.1. Dezvoltarea exponențială a relațiilor internaționale, factor de proliferare a instanțelor internaționale în sistemul jurisdicțiilor internaționale</i>	135
<i>Secțiunea 4.2. Fenomenul de forum shopping în sistemul jurisdicțiilor internaționale – consecințe și soluții</i>	138
<i>Secțiunea 4.3. Fenomenul de forum shopping în cazul Delimitarea maritimă în Marea Neagră (România c. Ucraina, 2009)</i>	140
Capitolul V. Delimitări de competențe între principalele instanțe arbitrale și jurisdicționale internaționale	142
<i>Secțiunea 5.1. Arbitrajul internațional: delimitări de competențe între Curtea Permanentă de Arbitraj, Tribunalele arbitrale mixte, Tribunalul Internațional pentru Dreptul Mării, Curtea de Conciliere și Arbitraj a OSCE și Mecanismele jurisdicționale NAFTA</i>	142
5.1.1. <i>Preliminarii</i>	142
5.1.2. <i>Competența Curții Permanente de Arbitraj</i>	143
5.1.3. <i>Contribuția Curții Permanente de Arbitraj la arbitrajul între state</i>	146
5.1.3.1. <i>Rolul Curții Permanente de Arbitraj la soluționarea altor diferende între state – Tribunalele arbitrale mixte</i>	146
5.1.3.2. <i>Relația Curții Permanente de Arbitraj cu dreptul mării</i>	147
5.1.3.3. <i>Curtea Permanentă de Arbitraj și litigiile dintre un stat și persoane private</i>	148

5.1.4. Arbitrajul interstatal instituționalizat	148
5.1.4.1. Centrul Internațional pentru Reglementarea Diferendelor privind Investițiile (CIRDI)	148
5.1.4.2. Curtea de Conciliere și Arbitraj a OSCE	151
5.1.4.3. Mecanismele jurisdicționale de soluționare a diferendelor din cadrul NAFTA	152
Secțiunea 5.2. Funcția contencioasă a Curții Internaționale de Justiție	154
5.2.1. Consacrarea principiului jurisdicției facultative a CIJ	154
5.2.2. Excepția privitoare la jurisdicția „obligatorie” a CIJ	155
5.2.3. Competența <i>ratione personae</i>	157
5.2.4. Competența <i>ratione materiae</i> (art. 36 din Statutul CIJ)	158
5.2.4.1. Modalități de sesizare a Curții: convenția specială sau clauza compromisorie, acordul compromisoriu, declarația facultativă și forum prorogatum [art. 38 alin. (5) din Regulile de procedură ale CIJ]	158
5.2.4.2. Diferendele de ordin juridic deduse judecării Curții, precum și deciziile abstracte care privesc o chestiune de drept	159
5.2.4.3. Principiul kompetenz-kompetenz	160
5.2.4.4. Dreptul aplicabil – art. 38 din Statutul CIJ	161
5.2.4.4.1. Convențiile internaționale	161
5.2.4.4.2. Cutuma internațională	162
5.2.4.4.3. Principiile generale de drept	163
5.2.4.4.4. Hotărârile judecătorești și doctrina celor mai calificați profesioniști în drept public	164
5.2.5. Evaluarea sintetică a hotărârii Curții Internaționale de Justiție în procesul <i>Delimitarea maritimă în Marea Neagră din 3 februarie 2009</i> (România c. Ucraina)	165
Secțiunea 5.3. Competența contencioasă a Tribunalului Internațional pentru Dreptul Mării	168
5.3.1. Sistemul procedural al Convenției ONU privind dreptul mării	168
5.3.1.1. Competența <i>ratione personae</i>	169
5.3.1.2. Competența <i>ratione materiae</i>	170
5.3.2. Dreptul aplicabil TIDM	170
5.3.3. Excepții de la jurisdicția obligatorie a TIDM în cazurile contencioase	173
5.3.4. Concurența competențelor CIJ și a TIDM	175
Secțiunea 5.4. Competența Curții Penale Internaționale	176
5.4.1. Delimitarea competențelor Curții Penale Internaționale	176
5.4.1.1. Competența <i>ratione materiae</i>	177
5.4.1.2. Competența <i>ratione personae</i>	180
5.4.1.3. Competența <i>ratione temporis</i>	182
5.4.1.4. Competența <i>ratione loci</i>	183
5.4.2. Principiul complementarității Curții Penale Internaționale	184
Secțiunea 5.5. Delimitări de competențe între Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Tribunalul Uniunii Europene și Tribunalul Funcției Publice	187
5.5.1. Recunoașterea personalității juridice a Uniunii Europene	187
5.5.2. Elemente privind evoluția și extinderea competențelor Curții de Justiție de la Luxemburg	189

5.5.3. Concurența competențelor Curții Europene de Justiție și a Curții Europene a Drepturilor Omului în materia drepturilor fundamentale	191
5.5.4. Cooperarea între instanțele naționale și CJUE în ceea ce privește trimiterea preliminară	192
5.5.5. Competențele specifice Curții de Justiție a Uniunii Europene	194
5.5.5.1. <i>Recursul în interpretare</i>	194
5.5.5.2. <i>Acțiunile directe</i>	194
5.5.6. Competența Curții Europene de Justiție și a Tribunalului Uniunii Europene de a se pronunța în temeiul unei clauze de arbitraj sau a unui acord special	195
5.5.7. Jurisdicția nelimitată a CJUE și a Tribunalului Uniunii Europene în ceea ce privește acțiunile referitoare la sancțiuni	196
5.5.8. Relația dintre Tribunalul Uniunii Europene și Tribunalul Funcției Publice din punct de vedere al competenței	198
5.5.9. Considerații privind competența penală a Uniunii Europene	201
5.5.10. Limitarea și cazurile de necompetență ale Curții de Justiție de la Luxemburg	204
Secțiunea 5.6. Funcția contencioasă a Curții Europene a Drepturilor Omului	205
5.6.1. Sistemul de protecție și control al respectării drepturilor omului prevăzut de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale din 4 noiembrie 1950	205
5.6.1.1. <i>Competența ratione materiae</i>	205
5.6.1.2. <i>Competența ratione personae</i>	206
5.6.1.3. <i>Competența ratione temporis și ratione loci</i>	207
5.6.2. Reformarea mecanismului de control al aplicării Convenției	210
5.6.3. Fenomenul de <i>forum shopping</i> în sistemul CEDO și CJUE în domeniul protecției drepturilor fundamentale	213
5.6.4. România în fața CEDO: Hotărârea <i>G.C.P. c. România</i> (plângerea nr. 20899/03) din 20 decembrie 2011	217
Capitolul VI. Principiile dreptului procesual în sistemul jurisdicțiilor internaționale	221
Secțiunea 6.1. Considerații introductive	221
6.1.1. <i>Principii și reguli</i>	221
6.1.2. Noțiunea de <i>procedură</i>	222
6.1.3. Principii generale ale dreptului procesual în ceea ce privește arbitrajul și calea judiciară	224
Secțiunea 6.2. Principii fundamentale și constituționale	225
6.2.1. Egalitatea părților	225
6.2.2. Principiul unei bune administrări a justiției	228
Secțiunea 6.3. Principii ale dreptului procesual stricto sensu	231
6.3.1. Definierea obiectului litigiului: regula <i>ne eat judex ultra petita partium</i>	231
6.3.2. Conținutul și sarcina probei	233
Secțiunea 6.4. Principii de fond referitoare la procedură	237
6.4.1. Obligația generală de loialitate a părților (Principiul bunei-credințe)	237
6.4.2. Interzicerea abuzului de procedură	238

6.4.3. Principiul <i>estoppel</i> (<i>venire contra factum proprium</i>)	239
6.4.4. Adagiul <i>nemo ex propria turpitudine commodum capere potest</i>	240
Capitolul VII. Procedura în fața principalelor instanțe arbitrale și jurisdicționale internaționale.....	241
Secțiunea 7.1. Procedura reglementării arbitrale a diferendelor	241
7.1.1. Tendințe de jurisdicționalizare a procedurii arbitrale – Curți și Tribunale arbitrale internaționale	241
7.1.1.1. Curtea Permanentă de Arbitraj (CPA)	241
7.1.1.2. Centrul Internațional pentru Reglementarea Diferendelor privind Investițiile (CIRDI)	242
7.1.1.3. Curtea de Conciliere și Arbitraj a OSCE (CCA OSCE)	243
7.1.1.4. Tribunalul Internațional pentru Dreptul Mării (TIDM)	243
7.1.2. Aspecte comparative privind caracteristicile și temeiul procedurii arbitrale și ale căii judiciare	244
7.1.3. Procedura arbitrală	246
7.1.3.1. Considerații generale	246
7.1.3.2. Fazele procedurii arbitrale	248
7.1.3.2.1. Faza scrisă	248
7.1.3.2.2. Faza orală	248
7.1.4. Aspecte privind extinderea eficienței procedurale arbitrale în Regulile arbitrale UNCITRAL din anul 2010	250
7.1.5. Sentința arbitrală	253
7.1.5.1. Motivarea sentinței arbitrale	253
7.1.5.2. Obligativitatea sentinței arbitrale	254
7.1.5.3. Caracterul neexecutoriu al sentinței arbitrale	255
7.1.5.4. Viciile sentinței arbitrale – Căi de atac	256
7.1.5.5. Rectificarea erorilor	259
Secțiunea 7.2. Procedura în fața Curții de Justiție Internațională.....	261
7.2.1. Studiu introductiv privind procedura în fața Curții Permanente de Justiție Internațională	261
7.2.2. Procedura contencioasă în fața Curții Internaționale de Justiție	263
7.2.2.1. Alegerea limbilor de lucru ale Curții (art. 39 din Statutul CIJ)	264
7.2.2.2. Sesizarea CIJ (art. 40 din Statutul CIJ).....	265
7.2.2.3. Fazele procedurii în fața CIJ (art. 43 din Statutul CIJ)	265
7.2.2.3.1. Faza scrisă	265
7.2.2.3.2. Faza orală	267
7.2.3. Chestiuni procedurale	270
7.2.3.1. Procedura incidentală în cazul obiecțiilor preliminare (art. 79 din Regulile de procedură ale CIJ)	270
7.2.3.1.1. Condiții necesare obiecțiilor preliminare.....	271
7.2.3.1.2. Efectele obiecțiilor preliminare	272
7.2.3.2. Măsurile conservatorii [art. 41 din Statutul CIJ și art. 75 alin. (1) din Regulile de procedură ale CIJ].....	274
7.2.3.3. Neprezentarea unei părți (art. 53 din Statutul CIJ)	278
7.2.3.4. Intervenția unui stat terț (art. 62 și art. 63 din Statutul CIJ).....	279

7.2.4. Deliberarea și hotărârea CIJ	280
7.2.4.1. Aspecte privind secretul deliberărilor	281
7.2.4.2. Condițiile și caracterul definitiv ale hotărârii CIJ [art. 56 și 60 din Statutul CIJ și art. 95 alin. (1) din Regulile de procedură ale CIJ]	281
7.2.4.3. Obligativitatea și interpretarea hotărârilor CIJ (art. 60 teza a doua din Statutul CIJ)	283
7.2.4.4. Revizuirea hotărârii CIJ (art. 61 din Statutul CIJ)	283
7.2.4.5. Rectificarea erorilor	284
7.2.4.6. Redeschiderea procedurii în condiții speciale	285
7.2.5. Procedura consultativă	285
7.2.5.1. Considerații generale	285
7.2.5.2. Procedura avizelor consultative (art. 65 și urm. din Statutul CIJ)	287
Secțiunea 7.3. Aspecte procedurale specifice Tribunalului Internațional pentru Dreptul Mării	288
7.3.1. Soluționarea diferendelor potrivit Secțiunii 1 Partea XV din Convenția ONU privind dreptul mării	288
7.3.2. Chestiuni procedurale	289
7.3.2.1. Procedura incidentală în cazul măsurilor conservatorii (art. 290 din Convenția ONU privind dreptul mării)	289
7.3.2.2. Procedura incidentală în cazul eliberării prompte a unei nave sau a echipajului acesteia (art. 292 din Convenția ONU privind dreptul mării)	291
7.3.3. Procedura consultativă	293
Secțiunea 7.4. Procedura în fața Curții Penale Internaționale	295
7.4.1. Principii de funcționare ale CPI	295
7.4.2. Exercițarea și declanșarea jurisdicției penale internaționale	296
7.4.2.1. Fazele declanșării procedurii în fața CPI	296
7.4.2.2. Declanșarea jurisdicției internaționale penale permanente	297
7.4.2.2.1. Sesizarea Procurorului de către un stat parte la Statutul de la Roma	297
7.4.2.2.2. Sesizarea Procurorului de către Consiliul de Securitate al ONU	298
7.4.2.2.3. Sesizarea ex officio a Procurorului	299
7.4.3. Mecanisme de control a declanșării jurisdicției CPI	301
7.4.3.1. Mecanisme judiciare	301
7.4.3.1.1. Aplicarea principiului complementarității	301
7.4.3.1.2. Autorizarea începerii unei investigații proprio motu de către Procuror	301
7.4.3.1.3. Revizuirea deciziei Procurorului de a nu declanșa anchetă sau de a nu declanșa urmărirea penală după efectuarea unei anchete, conform art. 53 din Statut	302
7.4.3.2. Mecanisme politice	302
7.4.3.2.1. Suspendarea unei anchete sau urmăriri penale de către Consiliul de Securitate al ONU	302
7.4.3.2.2. Revocarea din funcție a Procurorului și aplicarea de sancțiuni disciplinare acestuia de către Adunarea statelor părți	303
7.4.4. Rolul Consiliului de Securitate în ceea ce privește crima de agresiune	304
7.4.5. Cooperarea CPI cu statele și organizațiile internaționale	306

7.4.5.1. Cooperarea CPI cu statele părți	306
7.4.5.2. Cooperarea României cu CPI	308
Secțiunea 7.5. Procedura în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene, a Tribunalului Uniunii Europene și a Tribunalului Funcției Publice	308
7.5.1. Tratatul de la Lisabona – o nouă procedură pentru dezvoltarea edificiului european	308
7.5.2. Aspecte introductive	309
7.5.3. Procedura în cazul acțiunilor directe	310
7.5.3.1. Faza scrisă	311
7.5.3.2. Faza orală	312
7.5.3.3. Conexarea cazurilor	313
7.5.3.4. Intervenția	314
7.5.3.5. Închiderea procedurii	316
7.5.4. Procedura în cazul unei trimiteri preliminare	318
7.5.5. Procedura în cazul unui apel/recurs împotriva unei decizii a Tribunalului Uniunii Europene	321
7.5.6. Particularități ale procesului în fața Tribunalului Funcției Publice	323
Secțiunea 7.6. Procedura în fața Curții Europene a Drepturilor Omului	324
7.6.1. Generalități	324
7.6.2. Procedura referitoare la admisibilitate	328
7.6.2.1. Condiții comune tuturor cererilor	328
7.6.2.2. Condiții specifice cererilor individuale	330
7.6.2.3. Faza decizională a procedurii	331
7.6.3. Procedura referitoare la fond	332
7.6.3.1. Procedura în fața Camerelor	332
7.6.3.2. Procedura în fața Comitetelor	334
7.6.4. Hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului	335
7.6.4.1. Pronunțarea hotărârii	335
7.6.4.1.1. Motivarea hotărârii	335
7.6.4.1.2. Conținutul hotărârii	336
7.6.4.1.3. Hotărârea privind reparația	337
7.6.4.2. Executarea hotărârii	339
7.6.4.2.1. Interpretarea hotărârii	340
7.6.4.2.2. Revizuirea hotărârii	340
7.6.4.2.3. Forța obligatorie a hotărârii	340
7.6.4.2.4. Sfera de aplicare a hotărârilor Curții	340
7.6.4.2.5. Hotărârile „pilot”	342
Capitolul VIII. Aspecte conclusive și de lege ferenda privind realitățile și perspectivele referitoare la jurisdicția internațională	344
Secțiunea 8.1. Dezvoltarea dreptului internațional în temeiul principiului pacta sunt servanda	344
Secțiunea 8.2. Rolul și importanța instanțelor jurisdicționale și arbitrale internaționale în dreptul internațional contemporan	346
Secțiunea 8.3. Fenomenul de forum shopping în sistemul jurisdicțiilor internaționale – consecințe și soluții	349

<i>Secțiunea 8.4. Preeminența Curții Internaționale de Justiție asupra curților internaționale</i>	351
<i>Secțiunea 8.5. Reflecții asupra competenței extrateritoriale și constituționale a CEDO, precum și asupra forței obligatorii a hotărârii CEDO</i>	352
<i>Secțiunea 8.6. Scurte considerații privind reformele jurisdicțiilor comunitare. Soluții privind aderarea Uniunii Europene la Convenția Europeană a Drepturilor Omului</i>	355
Bibliografie	361

Dr. Raluca Dinu

JURISDICȚIA INTERNAȚIONALĂ
Realități și perspective

Universul Juridic
București
-2013-

Motto:

Ubi societas, ibi jus

PREFAȚĂ

În condițiile în care fenomenele criminale au luat o amploare deosebită, depășind frontierele statelor, Comunitatea internațională are obligația să caute și să promoveze mijloacele cele mai adecvate de apărare, iar – între aceste mijloace – rolul unui sistem jurisdicțional eficient este foarte important.

La 11 septembrie 2001, omenirea s-a confruntat cu unul din cele mai periculoase fenomene: terorismul internațional, care – prin actele criminale comise la New York și Washington – a atras atenția asupra riscurilor imense la care sunt supuși milioanele de oameni nevinovați din orice zonă a lumii. Descoperirea și pedepsirea criminalilor reprezintă obiective majore nu numai ale instanțelor naționale, dar și ale unor instanțe internaționale adecvate.

Oportunitatea cercetării științifice rezultă și din obligația liderilor politici de a combate actele de corupție, criminalitatea din domeniul economic și financiar, care a luat proporții îngrijorătoare în ultimul timp.

Lucrarea are în vedere multiplicarea jurisdicțiilor internaționale și „construirea progresivă a sistemului acestora”, contribuind la creșterea rolului dreptului internațional în societatea contemporană și la crearea ordinii publice internaționale, iar abordarea în opt capitole a celor mai importante probleme implică o cercetare științifică aprofundată, care este consacrată „Jurisdicției internaționale”.

După analizarea detaliată a distincției între conceptele de *diferend* și *situație* în dreptul internațional public, cercetarea științifică subliniază *elementele de comparație din perspectiva constituirii între arbitraj și reglementarea judiciară a diferendelor internaționale*, ca mijloace jurisdicționale de soluționare a diferendelor internaționale, în care sunt examinate judicios principalele instanțe europene și internaționale.

Volumul de față dezvoltă funcția esențială a instanțelor internaționale și puncte de vedere temeinic argumentate referitoare la concurența competențelor internaționale și la fenomenul de *forum shopping* în sistemul jurisdicțiilor internaționale, urmărindu-se *delimitări de competențe între principalele instanțe arbitrale și jurisdicționale internaționale*, punându-se accent pe dezvoltarea notabilă a fenomenului de proliferare sau multiplicare a jurisdicțiilor internaționale și, în consecință, pe problema coerenței acestui sistem, care își găsește motivația în dezvoltarea și diversificarea relațiilor internaționale, determinând normarea, de către dreptul internațional, de noi raporturi internaționale, în domenii foarte diferite. Hotărârea Curții Internaționale de Justiție este evaluată sintetic în procesul *Delimitarea maritimă în Marea Neagră* din 3 februarie 2009 (România c. Ucraina), bazată pe existența unei suprapuneri a competențelor sau jurisdicțiilor diferitelor curți internaționale, prin suprapunerea clasică a competențelor. Astfel, efectul principal al suprapunerii competențelor este fenomenul de *forum shopping*, adică alegerea preferențială a jurisdicției pe care partea sau părțile o apreciază ca fiind mai favorabilă, în funcție de anumite elemente: autoritatea instanței și notorietatea judecătorilor, jurisprudența anterioară a instanței, durata procedurii, caracterul obligatoriu al măsurilor conservatorii, precum și existența unui mecanism eficient de monitorizare a executării hotărârilor și, respectiv, de obligare la executare, în caz de nerespectare inițială a hotărârilor.

Studiul conține numeroase contribuții științifice privitoare la *principiile dreptului procesual în sistemul jurisdicțiilor internaționale*, în care sunt comentate din punct de

vedere al dreptului procesual anumite principii, precum: egalitatea părților, principiul unei bune administrări a justiției, regula *ne eat iudex ultra petita partium*, principiul bunei credințe, interzicerea abuzului de procedură, adagiul *nemo ex propria turpitudine commodum capere potest* etc. și se dezvoltă într-o manieră analitică *procedura în fața principalelor instanțe arbitrale și jurisdicționale internaționale*.

În efectuarea cercetării științifice, s-a valorificat o bogată bibliografie. Atât lucrări științifice naționale, cât și lucrări științifice străine sunt supuse unei analize, fiind utilizate pentru susținerea concluziilor, argumentelor și demonstrației științifice a punctelor de vedere susținute în volum.

Remarcăm, în primul rând, că în lucrare este demonstrat rolul important al jurisdicției internaționale în prezent și în perspectivă, instanțele jurisdicționale și arbitrale reprezentând o modalitate de aplicare a dreptului internațional, de influențare a dezvoltării dreptului internațional, constituind „factori de realizare și consolidare a ordinii publice internaționale”.

Constatăm, de asemenea, că se argumentează contribuția instanțelor internaționale la realizarea funcției dreptului internațional de ordonare a relațiilor internaționale, de asigurare și menținere a păcii și securității internaționale prin soluționarea diferendelor, în special a celor care privesc chestiuni teritoriale sau folosirea forței ori a amenințării cu folosirea forței.

În volum se atrage atenția – în mod corect – că „nu există un model pentru a garanta rezolvarea conflictelor și litigiilor internaționale”, având în vedere că există factori specifici care influențează conduita statală și nonstatală, determinanți pentru aplicarea, conformarea și eficacitatea într-un singur domeniu și pentru un singur instrument juridic. Sistemul judiciar internațional – se demonstrează în cercetarea efectuată – „este complex, dinamic în ceea ce privește relația dintre *soft law* și *hard law*, cu norme juridice mai mult sau mai puțin prioritare, cu reglementări interne și internaționale și cu numeroase instituții care încearcă să promoveze regulile de drept”.

Este notabilă contribuția autoarei la analiza circumstanțelor care au determinat apariția Curții Penale Internaționale, precum și a Tribunalului Internațional pentru Dreptul Mării, în baza Convenției semnate la Montego Bay, la 10 decembrie 1982. O analiză pertinentă efectuează autoarea și cu privire la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, definită a fi un „gardian al ordinii publice constituționale europene a drepturilor omului”.

În mod deosebit, este de remarcat contribuția autoarei în direcția argumentării rolului instanțelor internaționale pentru soluționarea unor cauze ce le-au fost supuse în diferite domenii. Sunt evocate, în lucrare, 239 de hotărâri, sentințe și decizii ale acestor instanțe. Se subliniază că jurisdicția internațională a avut impact asupra sistemelor naționale de drept. Așa, de pildă, se atrage atenția asupra influenței Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la sistemul românesc de drept, determinând ajustări necesare ale legislației românești sau adaptări ale practicii administrative ori judecătorești la standardele europene. După aderarea României la Uniunea Europeană, statul român a devenit parte la sistemul juridic comunitar, iar judecătorii români pot solicita interpretarea unor norme comunitare relevante pentru spețe aflate pe rolul instanțelor naționale.

Notăm, totodată, abordarea, în cercetarea efectuată, a modului în care a fost soluționată delimitarea spațiilor maritime dintre România și Ucraina în Marea Neagră de către Curtea Internațională de Justiție, la începutul anului 2009.

Lucrarea conține **elemente de noutate** privind preeminența Curții Internaționale de Justiție asupra curților internaționale, în care aceasta din urmă să fie împuternicită cu competențe de instanță de apel pentru alte instanțe internaționale sau cu posibilitatea de a

soluționa recursuri în interpretare din partea altor instanțe internaționale și se promovează noi considerații de ordin juridic și practic, soluții care ar putea fi imaginate pentru a evita efectele suprapunerii competențelor sau jurisdicțiilor acestor instanțe, atunci când se creează noi jurisdicții, în care competențele acestora să fie clar delimitate, statutele acestora să prevadă regulile litispendenței și autorității de lucru judecat. **Alte aspecte de noutate** sunt reprezentate de reflecțiile asupra competenței extrateritoriale și constituționale a CEDO, precum și asupra forței obligatorii a hotărârilor CEDO și de soluții privind aderarea Uniunii Europene la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În concluzie, lucrarea „Jurisdicția internațională – realități și perspective” reprezintă o contribuție științifică notabilă la cercetarea problematicii complexe privind rolul și importanța instanțelor internaționale pentru soluționarea diferendelor, în baza exigențelor dreptului internațional.

Prin contribuțiile științifice aduse și prin relevarea impactului asupra promovării unei ordini internaționale bazate pe drept și justiție, considerăm că – prin ampla analiză științifică efectuată și prin propunerile *de lege ferenda* – lucrarea ar trebui transmisă și autorităților române cu atribuții jurisdicționale.

Prof. univ. dr. Dumitru Mazilu

Membru al Academiei Diplomatice Internaționale
Doctor Honoris Causa al Universității Internaționale
„Albert Schweitzer” din Geneva

ABREVIERI

AAA	- Association americaine d'arbitrage
AELS	- Asociația Europeană a Liberului Schimb
AFDI	- Annuaire français de droit international
AJDA	- Actualité Juridique Droit Administratif
AJIL	- American Journal of International Law
BIRD	- Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BYBIL	- British Year Book of International Law
BYIL	- British Yearbook of International Law
c.	- contra
CADOP	- Curtea Africană a Drepturilor Omului și Popoarelor
CCA OSCE	- Curtea de Conciliere și Arbitraj a Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa
CCaJ	- Curtea Caraibiană de Justiție
CCJ	- Curtea Centramericană de Justiție
CDI	- Comisia de Drept Internațional a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite
CE	- Comunitatea Europeană
CECO	- Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului
CECSI	- Curtea Economică a Comunității Statelor Independente
CEDIN	- Centro de Direito Internacional
CEDO	- Curtea Europeană a Drepturilor Omului
CEE	- Comunitatea Economică Europeană
CEEA	- Comunitatea Europeană a Energiei Atomice
CIADO	- Curtea Interamericană a Drepturilor Omului
CIJ	- Curtea Internațională de Justiție
CIRDI	- Centrul Internațional pentru Reglementarea Diferendelor privind Investițiile
CJ BENELUX	- Curtea de Justiție BENELUX
CJ COMESA	- Curtea de Justiție a Pieței Comune a Africii de Est și Sud
CJ ECOWAS	- Curtea de Justiție a Comunității Economice a Statelor Vest-Africane
CJ EFTA	- Curtea de Justiție EFTA
CJCE	- Curtea de Justiție a Comunităților Europene
CJUA	- Curtea de Justiție a Uniunii Africane
CJUE	- Curtea de Justiție a Uniunii Europene
COMESA	- Piața Comună a Africii de Est și de Sud
CPA	- Curtea Permanentă de Arbitraj
CPI	- Curtea Penală Internațională
CPJI	- Curtea Permanentă de Justiție Internațională
CSSL	- Curtea Specială pentru Sierra Leone
ECOWAS	- Comunitatea Economică a Statelor Vest-Africane
ECR	- European Court Reports
EFTA	- Acordul European de Liber Schimb (European Free Trade Agreement)
EJIL	- European Journal of International Law

EPIL	- Encyclopedia of Public International Law
FCN	- Friendship, Commerce and Navigation Treaty
FMI	- Fondul Monetar Internațional
GATT	- Acordul General pentru Tarife și Comerț
ICLQ	- International Comparative Law Quarterly
IJMCL	- International Journal of Marine and Coastal Law
ILM	- International Legal Materials
ILR	- International Law Reports
JDI	- Journal de Droit International
JOCE	- Jurnalul Oficial al Comunităților Europene
JOUE	- Jurnalul Oficial al Uniunii Europene
LGDJ	- Librairie Générale de Droit et Jurisprudence
MERCOSUR	- Piața Comună a Sudului
NAFTA	- Acordul Nord-American de Liber Schimb
NRDO	- Noua Revistă de Drepturile Omului
ODIL	- Ocean Development and International Law
OIC	- Organizația Internațională a Comerțului
OIM	- Organizația Internațională a Muncii
OMC	- Organizația Mondială a Comerțului
ONU	- Organizația Națiunilor Unite
OSA	- Organizația Statelor Americane
OSCE	- Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
OSD	- Organul de Soluționare a Diferendelor din cadrul OMC
PSCG	- Panelurile Speciale pentru Crime Grave (Indonezia)
PUF	- Presses Universitaires de France
RBDI	- Revue belge de droit international
RCADI	- Recueil des Cours de l'Académie de Droit International
RDP	- Revue de droit public / Revista de Drept Public
RDTAM	- Recueil des Décisions des Tribunaux Arbitraux Mixtes
RGDI	- Revue générale de droit international
RGDIP	- Revue générale de droit international public
RIAA	- Reports of International Arbitral Awards
RIDC	- Revue Internationale de Droit Comparé
RRDE	- Revista Română de Drept European
RRDI	- Revista Română de Drept Internațional
RRDP	- Revista Română de Drept Privat
RSA	- Recueil des sentences arbitrales
RTDH	- Revue trimestrielle des droits de l'homme
SEE	- Spațiul Economic European
SFDI	- Société Française pour le Droit International
TAM	- Tribunalele Arbitrale Mixte
TANU	- Tribunalul Națiunilor Unite
TAOIM	- Tribunalul Administrativ al Organizației Internaționale a Muncii
TCE	- Tratatul privind instituirea Comunității Europene
TFP	- Tribunalul Funcției Publice
TFUE	- Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene
TICE	- Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa

---

TIDM	- Tribunalul Internațional pentru Dreptul Mării
TIDO	- Tribunalul Indonezian ad-hoc pentru drepturile Omului
TJCA	- Tribunalul de Justiție al Comunității Andine
TPII	- Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Iugoslavie
TPIR	- Tribunalul Penal Internațional pentru Ruanda
TSC	- Tribunalul Special pentru Cambodgia
TSI	- Tribunalul Special Irakian
TUE	- Tratatul Uniunii Europene
UE	- Uniunea Europeană
UNCC	- Comisia de Compensare a ONU
UNCITRAL	- United Nations Commission on International Trade Law
UNESCO	- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură)
UNTAET	- United Nations Transitional Administration in East Timor
UNYB	- United Nations Yearbook